

Nr 126.

Av herr **Månsson** i Erlandsro m. fl., med förslag till lag om galtbesiktningstvång.

I särskilda av Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott och av Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott respektive den 23 oktober och 21 november 1923 gjorda framställningar till Kungl. Maj:t har anhållits, att lag om s. k. galtbesiktningstvång måtte utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med gällande lag om hingstbesiktningstvång. Över dessa framställningar har kungl. lantbruksstyrelsen den 3 november 1926 avgivit infordrat yttrande, i vilket hemställes, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att antaga lag om galtbesiktningstvång i enlighet med till yttrandet fogad bilaga. Kungl. lantbruksstyrelsens förenämnda yttrande har sedermera för utlåtande remitterats till bland andra hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Frågan om en dylik lagstiftningsåtgärd har även genom av riksdagsmännen Nils Ant. Nilsson i Östrabo m. fl. och Dan Poppius i Lund m. fl. uti respektive riksdagens första och andra kammare framburna motioner underställts 1924 års riksdags prövning. Motionerna föranledde likväl ingen riksdagens åtgärd bland annat därför att frågan på ovan angivet sätt förut underställts Kungl. Maj:ts prövning.

Med fog har under senare år framhållits, dels att jordbruket i större utsträckning bör inriktas mot animalisk produktion, dels att detsamma genom en utsträckt föreningsrörelse bör söka stärka sin ställning och ekonomiska bärighet. Vad föreningsrörelsen på svinskötselns område angår, har denna även vunnit stor utbredning, i det att såväl lokala svinavelsföreningar som andelsslakterier förekomma uti relativt stort antal. Förhållandet är emellertid, såsom lantbruksstyrelsen även påpekat, att de lokala svinavelsföreningarnas verksamhet, vars syfte är att bereda medlemmarna tillgång till fullgod fargalt för betäckning av sina suggor, lider stort avbräck genom den skada, som vållas föreningarna genom konkurrens med ägare till mindervärdiga fargaltar, vilka mot lägre avgifter upplåta dessa i allmänhet till avel olämpliga handjur för betäckning av andra än ägaren tillhöriga suggor. Många svinavelsföreningar hava av denna orsak måst upplösas, och många hava fått sin ekonomi undergrävd. Därest nytta skall kunna vinnas för de anslag, som av allmänna medel lämnas för underlättande av dessa föreningars verksamhet, synes det därför vara en ofrånkomlig nödvändighet att utfärda vissa lagbestämmelser, avseende att hindra användning av till avel olämpliga fargaltar. Med stöd av

gångna års erfarenheter torde nämligen kunna sägas, att rättelse uti missförhållandet icke inom överskådlig tid kan vinnas på upplysningens väg, bortsett från att större anspråk då komma att ställas på understöd av allmänna medel. I själva verket finnes ingen annan tillnärmelsevis så effektiv åtgärd att tillgripa för stödandet av ifrågavarande föreningsrörelse som just utfärdandet av lag om s. k. galtbesiktningstvång.

Det är emellertid icke endast svinavelsföreningarnas verksamhet, som försvåras genom nämnda osunda konkurrens utan hela den svenska svin-skötseln lider därigenom skada. I och med att vårt lands svinavel huvudsakligen inriktats på export till den engelska marknaden, vilken export även företer en glädjande ökning, har det blivit viktigare än någonsin att på möjligast effektiva sätt sörja för en jämn och god kvalitet å exportvaran. Såsom Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott i sin förenämnda skrivelse framhåller, måste härvid den svenska suggstammens förseende med ett fullgott handjursmaterial träda i förgrunden. Användandet av mindervärdiga fargaltar leder med säkerhet till en försämring av genomsnittskvaliteten på exportvaran. I och med att dylika upplåtas för beteckning av suggor tillhöriga andra än ägaren kommer den skada som vållas givetvis att vidgas.

Det må även framhållas, att utfärdandet av lag om galtbesiktningstvång i avsevärd mån bör kunna leda till en förbättrad räntabilitet inom svin-skötseln, i det att mindervärdiga avelsdjurs skadliga inverkan i form av en försämrade foderomsättningsförmåga hindras att göra sig gällande. En förbättrad räntabilitet får uppenbarligen å sin sida till följd en ökad konkurrenskraft å utländska marknader, vilket förhållande icke minst under nuvarande tryckta läge är av utomordentlig betydelse.

Mot en dylik lagstiftningsåtgärd skulle kunna anföras, att uti stora delar av vårt land förhållandena inom svinaveln äro sådana, att åsyftad lagbestämmelse icke med framgång låter sig genomföras. Det förtjänar därför särskilt framhållas, att beslut om införande av eventuellt galtbesiktningstvång givetvis måste, liksom för närvarande fallet är med hingstbesiktningstvång, bliva beroende av vederbörligt landstings och hushållningssällskaps prövning. Därigenom torde full garanti erhållas för att rådande lokala förhållanden komma att tillmätas avgörande betydelse vid frågan om den eventuella lagens tillämpning.

Då nu föreslagna föreskrift ej skulle komma att omfatta andra delar av landet än sådana, där allmänna meningen kräver en dylik, böra invändningar, grundade på lokala svårigheter inom andra trakter av landet, ej tillmätas större betydelse. Eftersom det särskilt är i södra delen av landet, som svinproduktionen inriktats på den engelska marknaden, kan förväntas, att möjligheten att få galtbesiktningstvång genomfört särskilt där skall begagnas. Från dessa trakter sker emellertid en ganska avsevärd export av smågrisar till landets övriga delar, vilka sålunda därav skulle vinna fördel, då kvaliteten å smågrisarna utan tvivel kommer att i hög grad förbättras.

De fördelar, vilka sålunda synas vara förenade med galtbesiktningstvängs införande, synas mer än väl uppväga den inskränkning i den enskildes näringsfrihet, införandet av en dylik lag skulle kunna förmenas medföra. Lantbruksstyrelsen håller före att därav orsakat intrång i näringsfriheten icke är större än det som vållats av andra tvångsbestämmelser till skydd för avelsarbetet. Det må även påpekas, att den tilltänkta lagen endast avser att förbjuda upplåtandet av mindervärdig fargalt för betäckning av andra än galtägaren tillhöriga suggor.

På grund härav och under åberopande av inom kungl. lantbruksstyrelsen verkställd utredning hemställs,

att riksdagen ville för sin del antaga följande förslag till lag om galtbesiktningstväng.

Förslag till lag om galtbesiktningstväng.

§ 1.

Där förhållandena inom hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Konungen på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting förordna, att galtbesiktningstväng skall införas inom hushållningssällskapets område eller del därav.

§ 2.

Inom område, där galtbesiktningstväng införts, må galt icke vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning upplåtas till betäckning av hondjur, som tillhör annan än galtens ägare, med mindre galten uppnått nio månaders ålder och, på sätt därom särskilt föreskrives, med hänsyn till svinavelns ståndpunkt inom orten prövats vara lämplig för betäckningsändamål.

§ 3.

I förordnande om införande av galtbesiktningstväng skall tillika ut sättas viss dag för förordnandets ikraftträdande; och må denna dag ej sättas tidigare än sex månader eller senare än tre år från det förordnandet gavs.

§ 4.

Förseelse mot denna lag straffas med böter från och med tio till och med två hundra kronor.

Därest någon under tid, då han är ställd under åtal för sådan förseelse, densamma fortsätter, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

§ 5.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden likasom vore förseelsen begången av honom själv.

§ 6.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 7.

Förordnande om införande av galtbesiktningstvång skall tillika med erinran om påföljden för förseelse mot bestämmelserna i denna lag genom vederbörande länsstyrelses försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i tidning inom orten.

Stockholm den 16 januari 1928.

Nils Månsson.

Fabian Lilliecreutz.

L. L. Lorichs.

A. Henrikson.

Emil Gustafson.

Harry Weibull.

Karl Wirsell.

Arthur Heiding.

Carl Larson.

Sv. Bengtsson

Anders Paulsen.

i Norup.